

بسمه تعالی

عنوان: نقش مبلغان و مربیان در جذب جوانان به دین اسلام

پژوهشگران: فاطمه نکوئی - هاجر جاوید

چکیده

این تحقیق با موضوع نقش مبلغ در تربیت دینی نوجوان و به رود کتابخانه ای تدوین شده است و به دنبال آن است تا به مهمترین وظایف مباد در تربیت دینی نوجوان بپردازد. منظور از تربیت روشها و فنونی است که بکار گرفته میشود تا استعداد های درونی بشر رشد یافته و در مسیر تکامل قرار گیرد و تربیتی دینی است که روشهای آن برگرفته از قرآن کریم سیره ائمه اطهار باشد. مبلغ با تربیت دینی به دنبال این هدف است که نوجوان بتواند این دوره ی پر از بحران را با موفقیت طی کند و راه را از چاه شناخته و مسیر زندگی اش را مشخص کند و با این کار خوشبختی و سعادت مندی خود را در دنیا و آخرت تضمین کند رسیدن به این هدف والا ملتزم شناخت خصوصیات نوجوان و مبلغ و وظایف او و چگونگی برقراری ارتباط با نوجوان دانستن اصول تربیت نظیر اصل اعتدال - تعقل تدرج و تمکن، تسهیل و تیسیر و عزت است و بکارگیری شیوه های تربیتی چون الگو نمایی پرورش عزت نفس و خودباوری تشویق و تنبیه و استفاده حس کمال خواهی - تلقین و تغافل است. در پایان نیاید های تربیتی که مانع هدف مبلغ که تربیت دینی است آورده شده که از جمله آن میتوان تحمیل تحکم نمادین خستگی و غم تحقیر و توهین و منفی گری را نام برد. ره آورد این پایان نامه مبلغی است که با عنایت صاحب الزمان (عج) خود را متصف به صفات پسندیده کرده و میتواند با نوجوان در مکانهای متفاوت مثل مدرسه مسجد اردو مکانهای تفریحی فرهنگسراها و رابطه ای صمیمانه برقرار کند و با بصیرت دهی و بینش افزایی به او دین و معارف

دینی را به او ارائه دهد.

کلید واژه تربیت تربیت دینی تبلیغ نوجوان مبلغ

مقدمه

تبلیغ بزرگترین ابزاری است که در جوامع مختلف برای پیشبرد اهداف گوناگون از آن استفاده میشود یکی از موضوعاتی که در باب تبلیغ اولویت ویژه ای دارد تربیت دینی نوجوان است

تربیت یعنی مجموعه روشها و فنونی است که به کار گرفته شود تا استعدادهای درونی بشر در مسیر تکامل قرار گیرد اگر این تربیت برپایه ی معارف دینی و سیره ی اهل بیت باشد تربیت دینی نام دارد. از سویی دوران نوجوانی با ظاهر شدن یک سری خصوصیات جسمانی شروع میشود که حدود سنین ۱۳ تا ۱۸ را در بر می گیرد.

در عصر کنونی و با پیشرفت علم و فناوری از سوی دیگر دوره ی حساسی نوجوانی و تهاجم فرهنگی غرب که معطوف به این گروه سنی است و هم گوناگون از آن استفاده میشود. یکی از موضوعاتی که در باب تبلیغ اولویت ویژه ای دارد تربیت دینی نوجوان است

تربیت یعنی مجموعه روشها و فنونی است که به کار گرفته شود. استعدادهای درونی بشر در مسیر تکامل قرار گیرد. اگر این تربیت برپایه معارف دینی و سیره ی اهل بیت باشد تربیت دلینی نام دارد. از سویی دوران نوجوانی با ظاهر شدن یک سری خصوصیات جسمانی شروع میشود

حدود سنین ۱۳ تا ۱۸ را در بر می گیرد

در عصر کنونی و با پیشرفت علم و فناوری از سوی دیگر دوره ی حساسی نوجوانی و تهاجم فرهنگی غرب که معطوف به این گروه سنی است و هم چنین تأثیرپذیری این گروه از دوستان و به طور کلی از غیر از والدین تلاش و دسیسه های فروان برای جلوگیری از تربیت دینی لزوم شناخت عمیق تر تبلیغ و توجه به نقش مبلغ در این راستا و چگونگی اصول راهکارهای برخورد با نوجوان در جهت دهی وی به سمت تربیت دینی امری آشکار است البته در کتب گوناگونان به طور جداگانه پیرامون این موضوع بحث شده مانده آثار آقای قرائتی و یا بحثی که پیرامون نوجوان و تربیت فرزند تدوین شده اما به صورت این مقاله کاری صورت نگرفته لذا در این پژوهش سعی شده است که راهکارهای برخورد مبلغ با نوجوانان را ضمن ارائه مثالهای ملموس و عینی بیان کرده تا از این راه به کمک خداوند متعال و توکل به او در جامعه شاهد نوجوانانی پویا و مؤمن باشیم

دوران نوجوانی از لحاظ تربیتی جزء دشوارترین دوران حیات انسان است. این دشواری به علت ویژگیهای خاص این سن میباشد که طبق تعاریف سر نوجوانی حدود سنین ۱۳ تا ۱۸ سال را در بر می گیرد. یک مبلغ باید اطلاعات جامعی از این ویژگیها داشته باشد تا بتواند در امر تبلیغ موفق باشد

در این مقاله ویژگیهای نوجوان به ۲ دسته ویژگیهای فردی و اجتماعی تقسیم شده است. ویژگیهای فردی تحولات جسمانی - تحولات روحی تحولات عقلی - رشد عاطفی میل به شهرت و خودنمایی نوجویی و بحران هویت را در بر می گیرد که منظور از هویت تمایزی است که فرد بین خود و دیگران میگذارد و شامل طرز فکر و عقایدی میشود که معرف فرد

[2]. و چگونگی ارتباط او با دیگران است

نوجوان در جست و جوی شخصیت خود به این نتیجه میرسد که باید تشخیص دهد برای او چه چیزهایی مهم و چه کارهایی ارزشمند است. [۳] ولی اگر سرخوردگی و عدم اعتماد در او پدید آید به جای رابطه با مردم منزوی [4]. میشود و رکورد و ابهام در نقش وی او را به بحران هویت دچار می کند

اگر مسلمانان فدا کار و با اخلاص، در طول تاریخ بار سنگین پیام رسانی و آگاه نمودن مردم مسلمانان را بر دوش نمی کشیدند

پاداش تبلیغ

تبلیغ به عنوان وسیله ای که پیام خدا را به بندگان می رساند. اهمیت بسیار دارید و اهمیت آن در اهمیت هدایت است. رسالت انبیاء الهی و امامان معصوم (ع) هدایت انسان ها از تاریکی ها به سوی نور بوده است و اگر انسانی از تاریکی به نور هدایت شود مثل این است که همه ی انسان ها زنده شوند زیرا یک انسان صالح می تواند جامعه اسلامی را به صلاح و نور راهبری کند

عنصر زمان در تبلیغ

زمان تبلیغ همچون مکان آن اهمیت دارد و باید به آن توجه نمود. انتخاب زمان مناسب برای تبلیغ یکی از عوامل موثر در موفقیت مبلغ است او باید زمانی را برای سخن گفتن انتخاب کند که مخاطبین آماده باشند. سخنرانی و گفتن احکام الهی در زمان گرسنگی ، تشنگی، خستگی و بی حوصلگی و هیجان نه تنها مفید نیست ، بلکه تاثیرات منفی نیز بر آنان خواهد گذاشت مبلغ باید سخنانش را در زمانی بگوید که شرایط فراهم باشد و گرنه به نتیجه نخواهد رسید

هدایت و آگاهی دادن به مردم و وظیفه مبلغان است و این عهد و پیمانی است که خداوند متعال از آنان گرفته است

خداوند متعال قبل از اینکه از نادانان عهد و پیمان بگیرد که یاد بگیرند از دانایان پیمان گرفته است که به جاهلان بیاموزند

امروز با استفاده از وسایل مدرن تبلیغی، نا ممکن ما را ممکن می سازند و حکومت می کنند. انقلاب ها را به شکست می کشانند و افکار مسموم و فرهنگ غلط خویش را در روح و جان انسان های ساده و نا آگاه تزریق میکنند و پس برماست که به این امر مهم توجه بیشتری کنیم و با آگاهی دادن به انسان ها ، این تبلیغات را بی اثر سازیم

امام خمینی(ره) فرمودند که در تبلیغات مسئله ای است پراهمیت و حساس یعنی دنیا با تبلیغات حرکت میکند. آنقدری که دشمنان ما از حربه ی تبلیغات استفاده می کنند از طریق دیگری نمیکند و ما باید به مسئله تبلیغات بسیار اهمیت دهیم و از همه چیزهایی که هست بیشتر به آن توجه کنیم

بنابر این امروزه ضرورت تشکیلات تبلیغاتی قوی به خاطر مقابله با دشمنان بیشتر است زیرا در مقابل دنیایی که دارای تشکیلات بسیار قوی است. نمی توان به تبلیغات جزئی و فردی اکتفا نمود. مبلغات مسلمانان باید دست در دست یکدیگر با تشکیلاتی منسجم و با تمام توان برضد هجوم فرهنگی دشمن بشورند و اگر ناتوان شدند مبلغان دیگر راهشان را ادامه دهند و پرچم لااله الا الله و محمد رسول الله را همیشه بر افراشته نگاه دارند. نباید با رفتن یک نفر اجتماع مسلمانان و تشکیلاتشان از هم فرو پاشد. چنانکه در هنگام نماز جماعت - امام جماعت را از دنیا برود یا شهید شود یا غش کند یا وضویش باطل شود و بفهمد و وضو نداشته و نماز را ترک کند باید یک نفر از صف اول کمی جلو بیاید و نماز را از همان جایی که قطع شده است با مردم بخواند

تبلیغ چیست؟

تبلیغ رساندن پیام است و با استفاده از ابزار مناسب و موثر در جهان امروزه برای جذب انسان ها را به افکار و عقاید مختلف تبلیغات وسیعی صورت می گیرد و صاحبان مکاتب بر آنند تا با استفاده از تبلیغ مناسب مردم را پیرو خویش سازند و اندیشه های خود را بر آنان تحمیل کنند. اما در اسلام، مراد از تبلیغ ، آشنا نمودن مردم با احکام اسلامی و معارف الهی و بشارت دادن مومنان و انذار و هشدار مخالفان است

قلمرو و مراحل تبلیغ

کسی در تبلیغ موفق خواهد بود که ابتدا کمالاتی در خود بوجود آورده باشد سپس فرزند و همسر و بستگان خود را اصلاح کرده باشد و آنگاه به ارشاد مردم بپردازد

ضرورت تبلیغ

اکنون که کفار برای نابودی اسلام متحد شده و قصد دارند تا با

استفاده از ابزارهای تبلیغی مردم مسلمانان را از راه مستقیم منحرف سازند و آنان را از اعتقادشان جدا کنند. چه کسی ضرورت تبلیغ و لزوم استفاده از روشهای صحیح تبلیغی را برای دفاع درمقابل این هجوم فرهنگی انکار می کند؟

با استفاده از سلاح برنده تبلیغ است که نقشه های شوم جهان خواران نقش بر آب و تو خانه های شیطانی آنان خنثی می شود

اگر مسلمانان فدا کار و با اخلاص، در طول تاریخ بار سنگین پیام رسانی و آگاه نمودن مردم مسلمانان را بر دوش نمی کشیدند

پاداش تبلیغ

تبلیغ به عنوان وسیله ای که پیام خدا را به بندگان می رساند. اهمیت بسیار دارید و اهمیت آن در اهمیت هدایت است. رسالت انبیاء الهی و امامان معصوم (ع) هدایت انسان ها از تاریکی ها به سوی نور بوده است و اگر انسانی از تاریکی به نور هدایت شود مثل این است که همه ی انسان ها زنده شوند زیرا یک انسان صالح می تواند جامعه اسلامی را به صلاح و نور راهبری کند

ابزار تبلیغ

ابزار تبلیغ ، منحصر در سخن و قلم و فیلم و نمایش نیست در قدیم ابزار تبلیغ نقش ها این بود که در سنگ حکاکی می شد اما کم کم در قالب شعر و بیان و سپس به صورت کتاب و امروز به صورت فیلم و نوار در آمده است.

استکبار جهانی، امروز اهداف خود را با انواع وسایل در جهان پیاده می کنند که ما گوشه ای از آنها را بیان می کنیم.

عکس و پوستر_ ۱

روزنامه و مجله_ ۲

رادیو و تلویزیون -۳

بروشور و مکاتبات مستمر از طریق صندوق های پستی_۴

تمیز ، خوشبو، آراسته ظاهر _۲۱

شیوه های تبلیغ

یادآوری نعمت ها و رحمت های الهی _۱

تحریک عواطف _۲

سوال کردن از مخاطب _۳

بیان تاریخ و سرنوشت پیشینیان _۴

تشویق و تهدید _۵

تلقین _۶

تشبیه و تمثیل _۷

برهان ، جدل و مناظره -۸

جنگ سرد _۹

استفاده از هنر _۱۰

قصه گویی _۱۱

تداعی معنایی _۱۲

تعادل میان دنیا و آخرت _۱۳

شیوه مقایسه کردن _۱۴

شیوه فرض مخالف -۱۵

آماده سازی و ایجاد زمینه _۱۶

۱۷ معرفی الگوهای خوب و بد

تداوم و تکرار _۱۸

دعوت به مشترکات -۱۹

القاء غير مستقيم _ ۲۰

القا تدريجی _ ۲۱

پرسش و پاسخ _ ۲۲

وظايف مبلغ

خودسازی و تبليغ عملی _ ۱

تعليم و تربيت _ ۲

تبليغ و ولايت ورهبری _ ۳

مبارزه با طاغوت _ ۴

مبارزه با خرافات ۵

احترام به ديگران _ ۶

برخورد مناسب با مخالفان _ ۷

حضور در صحنه _ ۸

آشنایی با علوم اسلامی و احکام شرعی _ ۹

توجه به نسل نو - ۱۰

استعداد از خداوند _ ۱۱

مساله بسیار مهم در ارتباط با هدایت نسل جوان ، آن است که حرکت به سوی ارزشهای معنوی باید آزادانه و به دور از اجبار باشد بنابر این تحکم و تأکید در تحریک فرد به سوی ارزش ها منجر به تحقق تربیت صحیح نیست. شیوه هدایت و تبليغ نیز از مباحث و محورهای بسیار مهمی است که می تواند منجر به ارزش پذیری و یا ارزش گریزی جوانان شود.

به عنوان مثال: هرگاه مبلغ پیش از آنکه از رحمت و مغفرت الهی سخن بگوید و بشارت و تبشیر را مورد علاقه و توجه قرار دهد از وجه عذاب و تقدیر و ترساندن بهره جوید و به جای آنکه رویه ای مثبت را پیشه سازد، منفی

بافی و تلخ نگری را قرار دهد. مخاطب جوان او که سرشار از انگیزه شور و نشاط و انرژی است احساس نزدیکی و تعامل نخواهد نمود و تمایلی برای پذیرفتن این نوع وضع و هدایت نشان نخواهد داد

پیش از هر تبلیغ دینی ویژه جوانان شناخت عناصر و مقتضیات ساخت و بافت شخصیت جوانان و در پیوستگی با سایر عواملی که در ابتدای این نوشتار سرزد استفاده قرار گرفتند از ملزومات اولیه امر تربیت و تبلیغ به شمار می رود و بدون توجه والتفات عمیق نسبت به آنها، باز خورد و برون داد چشم گیری حاصل نخواهد شد

مبلغین و مربیان تربیتی میبایست به نکته توجه کنند که نوجوان و جوان خواستار آن است که بر اساس تفکر و برهان عقلی و دلایل منطقی، مطالب و مسائل مذهبی را بررسی و قبول نماید، زیرا مسائل مذهبی، غالباً در این دوره، ارزش واقعی پیدا می کنند و در نظامهای زندگی ادغام می شوند لذا نشان دادن واقعیت های دینی به آنها در گرایش بیشتر آنان به مذهب موثر است و تعصبات غلط باعث سرخوردگی آنان از مذهب و مذهبی ها می شود بنابر این شیوه ارائه مسائل مذهبی به آنها بسیار اهمیت دارد باید دانست که چه مسائلی را در این دوره بر آنها گفت که از دین زده نشوند و در عین حال باید تصویری تطبیقی از آن مسائل بازندگی به دست داد به گونه ای که مسائل دین با تجربه و عمل توأم شود تا به سادگی از ذهن نوجوان و جوان محو و خارج نشود و اثرش در رفتار او ثابت بماند یعنی دین و علم را با هم به آنان تعلیم و آموزش داد. در دوره نوجوانی و جوان ازارزشهای اساسی زندگی به ترتیب اهمیت به صورت قطعی تر و پایدارتر شکل می گیرد و ارزش های حاکم بر فرد تعیین کننده نوع شخصیت او به شمار می رود

در محیط تبلیغی، دانستن این نکته مهم است که جوان دوست دارد همواره تصویر مثبت از خود داشته باشد. این نگاه مثبت به خود باعث می شود که او به دیگران نیز نگاهی مثبت داشته باشد. و همینطور به آینده خویش چنین احساس خوشایندی موجب رونق زندگی و نشاط و شادابی روان او می شود و اگر این چنین شد بهترین زمینه رشد و تعالی فراهم میشود در چنین شرایطی است. که می توان با او ارتباط سازنده برقرار کرد. قبل از به وجود آوردن چنین احساس و تصویری از خود، هر گونه اقدام تربیتی و تبلیغی نه تنها به شکست می انجامد بلکه بر ضد خود عمل می کند و نتایج را به دنبال خواهد داشت. بنا بر این یکی از جلوه های زیبا شناساندن هنر تبلیغ به کار بستن هنر ترغیب است. این مهم زمانی به نتایج مثبت و نگرش خوشایند به خود و آینده خویش داشته باشد

در جلسه گفت و گو با جوانان، محورهای مهم زیر مد نظر قرار گیرد

چگونگی ورود به بحث از لحاظ زمینه سازی و فضا سازی و تحرک اذهان و تشویق مخاطبان برای شنیدن _۱
فعال

پیش بینی روشهای باز خورد سنجی از مطالب ارائه شده و اصلاح و تقویت روشهای تبلیغی_۲

توجه به علائم و نشانه های غیر کلامی مخاطبان در نحوه دریافت مطلب_۳

کیفیت طرح مطالب از نظر پرسش انگیزی و رغبت زایی در فضای جلسه ۵_ اتخاذ شیوه مناسب اداره جلسه ۴_ از نظر روش های گروهی تعاملی

نتیجه گیری

در این تحقیق به این نتیجه رسیدیم که یک مبلغ برای اینکه بتواند بانوجوان ارتباطی مؤثر و سازنده برقرار کند ابتدا باید ویژگی های شخصیتی او را، دو ه ی پر از بحرانی که نوجوان با آن رو بروست را بشناسد ویژگی هایی را که لازم است خود را بدان متصف کند تا بتواند با رفتارهای متناقض نوجوان رویارویی مثبتی داشته باشد کسب کند و وظایفی که لازم است در عرصه تبلیغ دین اسلام به نوجوان انجام دهد را بداند و با در نظر داشتن اصول تربیتی همچون اصل اعتدال و عزت ارتباط خود را با نوجوان مستحکم کند

سپس شیوه های تربیتی مثل الگو نمایی را به کار گیرد تا به وسیله آن بتواند ائمه اطهار_ دین و معارف دینی را به طرف متفاوت به او آموزش دهد گاهی او را تشویق کند، اگر نیاز شد تنبیه کند. گاهی برای تثبیت یک صفت اخلاقی آن را به نوجوان تلقین کرده و گاهی از صفات زشت او چشم پوشی کرده و تغافل نماید

این ها شیوه هایی است که هنرمندی مبلغ را می طلبد که در جایگاه های متفاوت و در مکان های مختلف مثل مسجد و مدرسه و اردو و... آنها را بکار گیرد و از نباید های تربیتی مثل تمسخر و تحکم پرهیز کرده و باخستگی و بی حوصلگی با نوجوان مواجه نشود تا بتواند فاصله ای که در جامعه امروزی بین مبلغ و نوجوان ایجاد شده را کم کرده و آن را از بین ببرد

فهرست منابع

قرآن کریم، تفسیر ترجمه ناصر مکارم شیرازی

احمدی، احمد، روانشناسی نوجوانان و جوانان، اصفهان، نشر ترمه، ۱۳۷۱.

امینی، ابراهیم، اسلام و تعلیم و تربیت، ویرایش دوم، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۴.

پاک نیا، عبدالکریم، تربیت در سیره و سخن امام حسن مجتبی (ع)، چاپ اول، قم، هجرت، ۱۳۸۲.

پرهیزکار، علی، تشویق و تنبیه کودکان، قم، پیام دبیر، ۱۳۸۳.

قرائتی محسن، سال چاپ ۱۳۷۷ نوبت چ ۱۳۷۷

طهماسبی، سیدزهره، نقش مبلغ در تربیت دینی نوجوان

منبع: اختصاصی سایت مرسلات